

Kultur- og kirke-departementet
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

Deres ref: 2003/04000 ME/ME3 ASK:elt

Oslo, 25.02.2004

Forslag til endringer i kringkastingsloven – høringsuttalelse

Vi viser til høringsbrev av 27.01.2004, og oversender med dette våre merknader til endringsforslaget.

1. Generelt

Norsk Redaktørforening (NR) er av den prinsipielle oppfatning at konsesjonsordninger som begrenser den frie adgang til formidling av informasjon, nyheter, synspunkter og debatt kun kan forsvares ut fra rent tekniske begrensninger, som for eksempel begrenset omfang av sendefrekvenser innen kringkastingsområdet. Vi konstaterer at dette for øvrig er i tråd med rådende oppfatning også på politisk hold. I den forbindelse viser vi til kulturdepartementets egne merknader i høringsnotatet til endringer i lov om medieeierskap, hvor det under punkt 4.5.6 blant annet heter:

”For det andre bygger konsesjonspolitikken som kultur- og mediepolitisk verkemiddel på at det i dag er knapt med frekvensar. Utreiinga frå konvergensutvalet peikar på at konsesjonssystemet på sikt vil få mindre å seie eller bli overflødig som eit resultat av den teknologiske utviklinga. 34 Utvalet konkluderer difor med at det på lengre sikt bør vere eit mål å fjerne konsesjonsplikta. Regjeringa har òg sagt seg einig i at ein bør vurdere å avskaffe konsesjonsordningane når det ikkje lenger er knapt med frekvensar. Dette er òg bakgrunnen for at konsesjonsordningane for kringkasting via satellitt og kabel vart oppheva i 2002. Dette kjem klart til uttrykk i Ot.prp. 107 (2001-2002)”.

Med dette som bakteppe mener vi det er avgjørende at verken materielle vilkår eller sanksjoner går lenger enn hva som er høyst nødvendig for å fremme de hensyn som kan forsvares ut fra argumentet om tekniske begrensninger som begrunnelse for konsesjonskrav. Vi anser det også som vesentlig at ikke lovverket, uavhengig av konsesjonskrav, pålegger kringkastere sterkere krav til materielt innhold enn hva som er absolutt nødvendig. Vi mener videre det er uheldig dersom det innen kringkastingssektoren innføres innholdskrav og sanksjonssystemer som i utstrakt grad avviker fra de betingelser som gjelder for norske medier generelt.

2. Nye krav til innhold

Under henvisning til ovenstående vil NR protestere mot at det i høringsnotatet foreslås innført nye begrensninger på etermedienes redaksjonelle frihet. Det gjelder primært forslaget til ny § 3-3 og ny § 3-5.

Når det gjelder muligheten for "kobling" knyttet til sponing av kringkastingsprogrammer, har allerede kringkastingsloven en paragraf som legger ned forbud mot dette. Vi mener dette er mer enn tilstrekkelig til å ivareta de hensyn som med en viss fornuft kan reguleres gjennom lovverket.

Dersom det skal innføres en egen paragraf som legger ned forbud mot enhver "oppmuntring" til kjøp eller leie av produkter eller tjenester, vil dette bryte radikalt med hva som tradisjonelt har vært oppfattet som et rent redaksjonelt anliggende og klart innenfor den redaksjonelle frihet i norske medier. Hver eneste dag gir norske medier, det være seg aviser, ukeblader, radio, tv og internett, publikum anbefalinger om produkter og tjenester som gir god valuta for pengene, eller de *fraråder* kjøp av andre produkter og tjenester. Filmer, bøker og teaterstykker anmeldes, ulike produkter testes og vurderes, restaurantspaltene deler ut stjerner og poenger. Store deler av den såkalte forbrukerjournalistikken bygger nettopp på at mediene veileder publikum og anbefaler eller fraråder kjøp. En lovregel som det departementet nå foreslår vil gjøre det umulig for radio og tv-stasjonene og ta del i denne journalistikken. Det finner vi høyst urimelig og strengt tatt også uforståelig.

Det problemområdet departementet her beveger seg inn på, handle primært om mediens integritet og troverdighet. Så langt har det i stor grad vært enighet, også hos lovgiverne, om at dette er et område som egner seg dårlig for lovregulering. *Integritet* handler om det enkelte mediums og den enkelte journalist eller redaktørs forhold til kilder og objekter for nyhetsformidling. *Troverdighet* handler om hvordan *publikum* oppfatter det samme forholdet. Å vedta lovregler som skal sikre integritet og troverdighet er prinsipielt betenkelig og praktisk nesten umulig. Den kontrakten det enkelte medium inngår med sitt eget publikum kan strengt bare vurderes og eventuelt "reforhandles" av publikum selv. At forvaltningen, gjennom fullmakter fra Stortinget, skal "bestemme" graden av troverdighet, er for oss en nokså fjern tanke. Ingen av disse forholdene er drøftet i det foreliggende høringsnotatet.

Vi minner for ordens skyld om at ingen andre medier i dag er pålagt denne typen restriksjoner. Vi antar da også at det er helt uaktuelt å innføre slike regler for de trykte medier eller for internettpublikasjoner. Tradisjonelt har norsk presse ivaretatt hensynet til felles integritet og troverdighet gjennom regulering i Vær Varsom-plakaten og Tekstreklameplakaten, begge forvaltet gjennom Norsk Presseforbund og Pressens Faglige Utvalg (PFU). Vi antar det er uaktuelt for departementet å foreslå endringer i dette systemet. Med henvisning til de anførsler vi gjorde under punkt 1, kan vi heller ikke se at dette er område hvor det er nødvendig enn si ønskelig å gripe til ytterligere lovregulering. Her skiller knapt etermediene seg fra andre medietyper. En lovregel som fratrukker radio- og tv-selskapene mulighetene for å drive moderne forbrukerjournalistikk håper vi i det lengste at departementet vil avstå fra å foreslå.

Noen av de samme innvendinger gjør seg gjeldende også overfor forslaget til § 3-5, en paragraf som går langt i å regulere hvordan deler av et redaksjonelt program skal redigeres og utformes. Vi mener også dette bryter med prinsippene for redaksjonell frihet, og er særlig skeptiske til at ytterligere detaljregulering skal kunne skje gjennom bruk av forskrifter.

3. Sanksjoner

NR mener generelt det er uheldig at innholds- og kvalitetskriterier i norske medier skal vurderes av jurister ansatt hos Statens Medieforvaltning. Enda mer betenkt blir vi når departementet nå foreslår å innføre ytterligere en sanksjonsform, nemlig løpende tvangsmulkt.

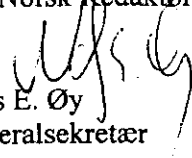
Forslaget reiser betydelige prinsipielle problemer. Gjennom Grunnlovens § 100 er det nedlagt forbud mot sensur i Norge. Det innebærer som utgangspunkt at den som gjennom formidling av informasjon eller synspunkter bryter med norsk lov, kun kan straffes *i ettertid*. Den eneste muligheten som i dag i praksis eksisterer for å gripe inn og stanse en publikasjon eller en kringkasting, er såkalt midlertidig forføyning. Det krever imidlertid en rettslig beslutning, og terskelen for slik inngripen er som kjent meget høy.

Departementets forslag til ny § 10-4 i kringkastingsloven er i realiteten en fullmakt til inngripen i forkant av kommende kringkastingssendinger, uten at slik inngripen er rettslig vurdert, og gir altså Statens Medieforvaltning en mulighet til å drive reell forhåndssensur. Det betrakter vi som meget uheldig.

Et annet aspekt ved et system med tvangsmulkt, er at det utvilsomt vil oppleves som en straffereaksjon for den som utsettes for det. I høringsnotatet argumenterer departementet langs en svært formell akse når man klarer å konkludere med at tvangsmulkt ikke er straff. Blant annet vises det til at fengselsstraff som subsidiær reaksjon ikke eksisterer. Vi tror denne typen svært formaljuridiske vurderinger ikke vil ha særlig gjennomslag hos dem som eventuelt blir utsatt for tvangsmulkt, hvilket gjør de prinsipielle betenkelighetene ved forslaget større.

Med vennlig hilsen

for Norsk Redaktørforening

Nils E. Øy
generalsekretær